

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Baggrunden for lovforslaget

Forslag om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler fremsættes for at klargøre lovens krav om, at skolerne skal være selvejende institutioner. En central del i selvejbegrebet er kravet om uafhængighed i ledelsesmæssig og økonomisk henseende. Den gældende lovgivning forudsætter, at de frie skoler er uafhængige institutioner inden for rammerne af det vedtægtsbestemte skoleformål. Skoleformålet er ikke at drive forretningsmæssig virksomhed med fortjeneste for øje eller at støtte udenforstående aktiviteter. Hovedsigtet med lovforslaget er at præcisere dette og samtidig at ændre enkelte bestemmelser herom.

Det er væsentligt at fastslå, at de frie skoler som selvejende institutioner med mellem 50 og 80 procent af deres indtægter fra statstilskud, skal anvende skolens midler inden for skolens formål. Det årlige driftsoverskud skal forblive skolens ejendom og bevares til styrkelse af dens økonomi, så ingen del af dens midler anvendes til andre formål end skolens.

Efter gældende lovgivning kan der ikke oprettes filialskoler. Ved filialskoler forstås i denne sammenhæng også skoler med selvstændige bestyrelser, men med fælles skoleleder. Hver skole skal have sin bestyrelse og sin daglige ledelse.

Det er ikke hensigten med dette lovforslag at forhindre skoler i at samarbejde. Samarbejdet i de frie skoleformers foreninger er et fortrinligt samarbejde til gavn for skoleformen som sådan. Et samarbejde mellem skoler må imidlertid aldrig gå så vidt, at et fælles mål overskygger den enkelte skoles interesse i at arbejde for udvikling og økonomisk konsolidering af skolen som en selvstændig økonomisk enhed. Dette sikres bedst gennem den enkelte skoles uafhængighed af andre økonomiske interesser.

Forslaget skal klargøre indholdet i det grundlæggende krav om reel uafhængighed og sikre, at skolerne for fremtiden opfylder dette. Der foreslås derfor en række præciseringer af loven og i visse tilfælde egentlige stramninger af tilskudsbetingelserne.

Lovforslaget skal ses i sammenhæng med forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler og ændring af lov om gymnasiet m.v. og lov om kursus til højere forberedelseseksamen og om studieforberevende enkeltfagsundervisning for voksne m.v. En række bestemmelser bliver enslydende i alle 4 love.

Herudover har der vist sig behov for nogle ændringer af lovens øvrige bestemmelser.

Lovforslagets indhold

I lovforslaget foreslås indsat bestemmelser, der nærmere fastlægger habilitetskravene til bestyrelsens medlemmer. Den selvejende institution skal ledes af en bestyrelse, som ikke i forhold til skolen har andre økonomiske interesser. Hidtil har det fremgået af standardvedtægten for de frie kostskoler, at bestyrelsesmedlemmer er inhabile i sager, hvori vedkommende eller dennes nærmeste har økonomisk eller særlig personlig interesse. Det har desuden været frivilligt for skoler oprettet før 1. januar 1994 at henvise til forvaltningsloven. Det foreslås, at forvaltningslovens bestemmelser om konkret inhabilitet skal finde anvendelse for alle skoler. Herudover vil det ikke længere være tilladt for personer, der udlejer - eller har væsentlige interessesammenfald med den virksomhed, forening eller organisation, som udlejer bygninger m.m. til skolen, at være medlem af skolens bestyrelse.

Øvonnævnte krav vil som lovens øvrige krav være en tilskudsbetingelse, således at skolerne i løbet af en periode på et år kan rette ind og ændre deres vedtægter m.v. De skoler, der ikke gør dette, mister retten til tilskud.

På baggrund af bl.a. debatten i sommeren 1995 om højskolernes sommerkurser foreslås indføjet, at de frie kostskolers kurser skal være åbne for alle, der opfylder de givne alderskrav for de enkelte skoleformer. Denne regel var anført i et cirkulære udstedt i medfør af den lovgivning, der gjaldt før 1. januar 1994. Forslaget er i overensstemmelse med praksis på den overvejende del af skolerne.

Efter § 19, stk. 2, er skolerne forpligtede til at opkræve en mindste elevbetaling pr. uge. I de admini-